

FÖLDTANI KÖZLÖNY

KIADJA

A MAGYARHONI FÖLDTANI TÁRSULAT.

A VÁLASZTMÁNY MEGBIZÁSÁBÓL SZERKESZTIK

Sajóhelyi Frigyes és Róth Lajos

TITKÁROK.

TARTALOM:

Társulati ügyek: Szakgyűlés 1873. évi november hó 12-én.

Értekezések: Ásvány- és só-csiszolatok dr. Wartha Vincétől. — Az árpádi kőületgyűjtés eredménye Kókán Jánostól. — Irodalom. — Vegyesek. — Titkári közlemények.

Társulati ügyek.

Szakgyűlés 1873. évi november hó 12-én.

Tárgyak: 1. *dr. Wartha Vince* azon csiszolat-gyűjteményt ismertette s mutatta be a polariscoppal együtt, mely gyűjtemény a m. kir. műegyetem kísérleti physikai cabinetje számára lett a bécsi nemzetközi világtárlaton megszerezve. (L. az értekezések között).

2. *Kókán János* az árpádi kőületgyűjtés eredményéről szólott. (L. az ért. k.)

3. *Stürzenbaum József* a turmalinnak egy magyarhoni új lelhelyéről, Versetz vidékéről szerzett példányokat mutatta be, és azok jegeceseződéséről, valamint előfordulási viszonyairól szólott. (Bővebben a jövő számban.)

4. *dr. Szabó József* Erdély néhány geologiailag fontos vidékének igen sikerült fényképét mutatta be; e vidékek névleg a „Detonata“ Basalt képlete, Verespatak, Kirnik és „Csetátye-Mare“ vidéke.

5. Az első titkár a belépett új tagok, s a kilépett illetőleg meghalt tagok neveit olvasta föl.

Beléptek: Héder Lajos, okl. gyógyszerész Marm.-Szigeten; Krisz Ferenc, főreáltanodai tanár Pesten; Lakner Ambró, gymn. tanár Szombathelyen; Ormándy

Miklós, főgymn. tanár Veszprémben: Sebesy Alajos, gymn. tanár Keszthelyen és Stürzenbaum József, tanársegéd Pesten.

Kilépett: Ivackovits Mátyás Aradon.

Meghaltak: Gross Miksa, Kubinyi Ágoston és Vidats János.

Értekezések.

A bécsi világtárlaton a m. k. műegyetem számára vett optikai csiszolat-gyűjtemény.

Dr. Wartha Vincétől.

(Megismertetett a társ. f. évi november hó 12-én tartott szakgyűlésén.)

Az optikai gyűjtemény, melyet szerencsém volt a m. földtani társulat ülésén bemutatni, a m. kir. műegyetem természettani szertár számára szereztetett a bécsi világkiállításon. Ára 500 tallér.

Stegg, a híres homburgi mechanikus, ki e gyűjteményt készíté, a legnagyobb gondot fordította nemcsak a csiszolatok minél tökéletesebb előállítására, hanem leginkább instructiv és ritka darabok kiválasztására. Tartalmaz a gyűjtemény oly ritkaságokat, melyeket ez időszertint egyáltalában megszerezni nem lehet, s csak a véletlenre kell ily becses anyag lelését bízni.

A gyűjtemény nem csak ásvány-kristály, hanem sókristály csiszolatokat és néhány darab csillám-készítményt tartalmaz, mely utóbbiak rendkívüli tudományos becsesek bírnak azért, mert azokkal E. Reusch tübingai tanár felfedezése alapján sikerül nem csak optikailag egytengelyű-, hanem még circumpolár-kristályokban mutatkozó tüneményeket is imitálni. Ezen lemezek több mint 70 foknyi tengelyszöggel bíró csillámból készítették és oly vékonyak, hogy bár 24 egymásra rakott lemezből áll egy-egy készítmény, még sem sikerül egy csomagnak vastagságát szabad szemmel megítélni.

E csillám-collectióhoz Steeg úr még egy $\frac{1}{4}$ undulatio lemezt csatolt, mely oly rendkívül vékony, hogy vastagságát csak a millimeter milliomodrészeiben fejezhetni ki. A gyűjteményben foglalt ásvány-csiszolatok között első helyet foglal el két $1-1 \square$ cm. felületű cinober-csiszolat, melyeknek egyike balra, másika pedig balra és